

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

2024-01-29 07:30 CET

Totalt 416 ton hälso- och miljöfarligt brandsläckningsskum med PFAS insamlat

MSB och Naturvårdsverket har under 2022–2023 samlat in 416 ton hälso- och miljöfarligt brandsläckningsskum från Sveriges räddningstjänster. Brandsläckningsskummet innehåller så kallade PFAS som är mycket farliga ämnen.

Projektet har inneburit att inventera, samla in, provta och destruera skumvätska med PFAS för att undvika att det hamnar i miljön.

Kommunala räddningstjänster har använt brandsläckningsskum som

innehåller PFAS, per- och polyfluorerade alkylsubstanser, i över 50 år. Stora lager av detta släckmedel finns ute hos landets räddningstjänster som beredskap mot framför allt olyckor med olja, bensin och kemikalier. PFAS fungerar utmärkt i brandsläckningsskum eftersom det bland annat har en "filmbildande" förmåga; det bildas snabbt ett tunt skikt mellan skummet och det som brinner, så att elden kvävs.

Små mängder PFAS kan förorena en hel orts dricksvatten

Tyvärr är användning av brandsläckningsskum som innehåller PFAS också den största kända punktkällan till PFAS i miljön. I slutändan kan PFAS hamna i dricksvatten och i mat. Endast några liter brandsläckningsskum kan förorena en mindre orts dricksvatten.

– All skumvätska med PFAS som de 111 räddningstjänsterna lämnat in har vi tagit emot och destruerat. I och med det, minskar den framtida risken för att skumvätska med PFAS kommer ut i vår miljö. Detta är ett sätt att förebygga och minska risken för nya PFAS-förorenade områden, säger Marcus Vilhelmsson, enhetschef för enheten för brand och räddning på MSB.

Kostnadseffektivt initiativ

Projektet är inte bara lyckat ur perspektivet att risken för utsläpp minskar. Det är även kostnadseffektivt. Att samla in och destruera brandsläckningsskum kostar mycket mindre jämfört med kostnaden att sanera ett område som redan förorenats.

– Att sanera ett redan förorenat område är inte bara väldigt svårt, det kan dessutom kosta hundratals miljoner kronor, vilket kan jämföras med kostnaderna för projektet med att samla in brandsläckningsskummet som har kostat cirka 12,3 miljoner kronor, säger Markus Klar, handläggare på avfalls- och kemikalieenheten på Naturvårdsverket.

Andra positiva effekter

Genom uppdraget har MSB tillsammans med landets räddningstjänster inte bara ökat kunskapen om PFAS, utan även kunskapen om hur miljön generellt kan påverkas av hur man släcker bränder.

Arbetet med detta uppdrag är nu känt i Europa och Sverige ses som en föregångare till hur ett land kan ställa om från brandsläckningsskum med PFAS till mindre skadliga alternativ.

Om projektet

Projektet har pågått under 2022 och 2023 och har ingått i regleringsbrevet till Naturvårdsverket och MSB.

- Totalt har 416 ton brandsläckningsskum motsvarande cirka 10 ton rent PFAS samlats in för destruktion.
- Kostnaden för projektet med insamling och destruktion har varit 12,3 miljoner.
- 111 räddningstjänster har lämnat in sitt brandsläckningsskum.

En forskare från Lunds universitet kopplades tidigt in i projektet. Syftet var att få kunskap om vilka skumvätskor med PFAS som har använts i Sverige. Vätskan som samlats in har daterats från mellan 1960-talet ända fram till 2020-talet med olika mängd typ av PFAS iblandad. Resultat från dessa analyser kommer publiceras under 2024 på MSB:s samt Lunds universitets webbplats.

Senast 1 mars 2024 lämnas slutrapporten för projektet in till regeringen.

Om PFAS

PFAS, per- och polyfluorerade alkylsubstanser, är ett samlingsnamn för en stor och komplex grupp av mer än 10 000 olika ämnen. Ämnena används bland annat till att impregnera textilier, livsmedelsförpackningar och läder, men också som ingrediens i exempelvis rengöringsmedel, målarfärg, skidvalla, kosmetika och brandsläckningsskum.

PFAS-ämnen är mycket svårnedbrytbara och kan påverka både människor, djur och miljö negativt. Foster, spädbarn och barn är troligen extra känsliga för PFAS. Ämnena förs över till foster via moderkakan och till ammade spädbarn via modersmjölken. Studier har visat att PFAS-ämnen kan påverka immunförsvaret, födelsevikten, kolesterolhalten i blodet och leverenzymmer.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har till uppgift att utveckla och stödja samhällets förmåga att hantera olyckor och kriser. Vi bidrar till att samhället förebygger händelser och att vi är beredda när de inträffar. När en allvarlig olycka eller kris inträffar ger vi stöd. Vi ska också se till att samhället lär sig av det inträffade.

Kontaktpersoner

MSB:s presstjänst

Presskontakt
press@msb.se
010-240 44 44

Anna Wennerström

Presskontakt
Pressansvarig
anna.wennerstrom@msb.se

Elin Bohman

Presskontakt
Pressekreterare
elin.bohman@msb.se